

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА
про основні тенденції зміни значень показників, що застосовуються
для розрахунку індексу регіонального людського розвитку

Середня очікувана тривалість життя при народженні, років

За період 2015 – 2017 роки відмічається тенденція до зростання середньої очікуваної тривалості життя при народженні по Черкаській області. У 2017 році даний показник становив 72,2 років (у 2013 році – 71,85 років). Слід також зазначити, що середня очікувана тривалість життя при народженні в області за останні роки є дещо вищою, ніж по Україні. Так, у 2016 році вона становила 72,07 років, в той час як середньоукраїнський показник – 71,68 років.

З метою покращення ситуації та пропагування здорового способу життя (зокрема, попередження алкоголізму, наркоманії, передачі ВІЛ-інфекції, профілактики нещасних випадків) у лікувально-профілактичних закладах області проводиться активна санітарно-просвітницька робота. За результатами щотижневого моніторингу впродовж року з різних питань охорони здоров'я оприлюднюються понад 1000 публікацій в обласних газетах, 200 – 300 передач на обласному радіо, близько 300 передач на обласному телебаченні. На сторінках інтернет-видань м. Черкаси і Черкаської області розміщуються понад 1000 інформаційних повідомлень. Підтримується функціонування офіційного сайту управління охорони здоров'я облдержадміністрації „Здоров'я Черкащини“. Протягом 2017 року КЗ „Черкаський обласний центр здоров'я“ підготовлено та розтиражовано 17 найменувань популярної санітарно-освітньої літератури (буклети, плакати на різноманітну тематику).

В подальшому планується активізація та удосконалення інформаційно-комунікаційної роботи з населенням, підготовка кадрів з питань формування здорового способу життя шляхом надання методичної та консультативної допомоги, залучення медичних працівників усіх рівнів до інформування максимальної кількості населення з питань профілактики захворювань, захисту та зміцнення здоров'я, протидії потенційним загрозам здоров'ю, підготовка та тиражування інформаційно-просвітницьких матеріалів.

Загальний коефіцієнт приросту (скорочення) чисельності населення, на 1000 осіб наявного населення, проміле

Загальний коефіцієнт приросту (скорочення) чисельності населення по Черкаській області (на 1000 осіб наявного населення) має деяку строкатість та коливається від -6,5 проміле у 2014 році до -9,5 проміле у 2016 році. Загалом показник скорочення населення у 2017 році в порівнянні з 2013 роком збільшився до -8,8 проміле проти -7,1 проміле. За останні два роки показник скорочення чисельності населення по області дещо покращився і складає -8,8 проміле проти -9,5 проміле у 2016 році.

Загалом за останні 5 років населення Черкаської області скоротилося на 46,1 тис. осіб, а протягом попереднього року – на 11,8 тис. осіб.

Залишається складною демографічна ситуація в сільській місцевості області, де на тлі високих показників смертності і низької народжуваності показники природного приросту складають менше -11 проміле та досягають навіть -14 проміле. Така ситуація виникла за рахунок того, що Черкаська область відноситься до регіонів з високим рівнем старіння населення. Визначальною особливістю сучасного вікового складу населення області є велика питома вага осіб старших вікових груп. В області в цілому не відбувається значних змін у розподілі населення за віковими контингентами: питома вага населення працездатного віку протягом останніх 5 років коливається від 14,4% до 14,8% у 2016 – 2017 роках, непрацездатного – від 58,0% до 56,3%.

Коефіцієнт смертності від навмисного самоушкодження, на 100 тис. осіб наявного населення, просантиміле

Коефіцієнт смертності від навмисного самоушкодження по області має тенденцію до зменшення. Так, даний показник у 2017 році склав 21,9 просантиміле, що на 4,4 просантиміле менше, ніж у 2013 році (26,3). Показник зменшився на 4,5 просантиміле порівняно з 2016 роком (21,9 проти 26,4).

З метою подальшого покращення ситуації та пропагування здорового способу життя (зокрема, попередження алкоголізму, наркоманії, профілактики нещасних випадків, в тому числі самоушкоджень) в області проводиться активна санітарно-просвітницька робота.

Обсяг видатків місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) на одну особу, гривень

Обсяг видатків місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) на одну особу по Черкаській області протягом 5 останніх років зріс втричі і в 2017 році склав 12946,3 грн проти 4790,5 грн в 2013 році. За 2014 рік показник зріс в порівнянні з попереднім роком на 11,3% і склав 5334,5 грн, за 2015 рік – зріс на 31,1% і склав 6991,7 грн, за 2016 рік – зріс на 30,1% і склав 9093,5 грн, за 2017 рік – зріс на 42,4% і склав 12946,3 грн.

Основним фактором впливу на зміну показника є збільшення фінансової спроможності місцевих органів влади, якому сприяє децентралізація бюджетної системи. Як наслідок, місцеві бюджети мають змогу не лише здійснювати поточні витрати (оплату праці, розрахунки за енергоносії тощо), а й спрямувати значні обсяги коштів на здійснення капітальних видатків, на соціально-економічний розвиток територій, виконання інвестиційних програм та проектів, будівництво, капітальний ремонт та реконструкцію об'єктів соціально-культурної сфери й житлово-комунального господарства, будівництво і придбання житла, розвиток дорожнього господарства тощо.

Програмою економічного і соціального розвитку Черкаської області щорічно передбачається ряд заходів щодо спрямування ресурсу місцевих бюджетів на розвиток економіки області, формування інвестиційної привабливості Черкащини.

Кошти місцевих бюджетів області протягом останніх 5 років спрямовувались, зокрема, на впровадження новітніх енергозберігаючих та енергоефективних технологій та обладнання, підвищення ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів в установах і організаціях бюджетної сфери.

Відношення середньої заробітної плати до мінімальної, разів

Середньомісячна заробітна плата штатних працівників області за період 2013 – 2017 років збільшилася на 3360 грн, або у 2,3 рази.

З 2013 до 2017 року показник відношення середньої заробітної плати до мінімальної в цілому зростав (лише у 2014 році відбулось незначне зменшення), проте у 2017 році він значно зменшився. Причиною такого зменшення є підвищення рівня мінімальної заробітної плати у два рази до розміру 3200 грн.

Рівень працевлаштування зареєстрованих безробітних

Рівень працевлаштування зареєстрованих безробітних за 2017 рік становив 38,1%, що менше порівняно з 2013 роком на 1,8 відс. пункти та більше до 2014 року на 0,5 відс. пункти, 2015 року – на 3,1 відс. пункти, 2016 року – на 2 відс. пункти.

Показник рівня працевлаштування зареєстрованих безробітних був найбільшим у 2013 році і зменшувався до 2016 року, проте з 2016 року до 2018 року він збільшувався.

Головною причиною зменшення показника у 2014 – 2015 роках стала нестабільна ситуація в країні та відповідне зниження фінансових результатів діяльності підприємств області. Частина компаній збанкрутіла, а деякі, щоб запобігти витратам, почали знижувати рівень своїх витрат та оптимізувати штат працівників. Так, штатна чисельність працівників, зайнятих в різних сферах економічної діяльності, у 2013 році становила 247,4 тис. осіб, 2014 р. – 237,4 тис. осіб, 2015 р. – 224,8 тис. осіб.

Спад в економічній діяльності підприємств позначився також на зменшенні кількості вакансій, які надавали роботодавці до обласної служби зайнятості, та зростанні чисельності осіб, які зверталися до служби зайнятості в пошуку роботи.

Стабілізація ситуації в 2016 – 2017 роках сприяла підвищенню економічної активності роботодавців регіону. Також у цей період зменшилася чисельність безробітних, які зверталися до обласної служби зайнятості щодо сприяння у працевлаштуванні. Протягом 2016 року статус безробітного отримали 38,6 тис. осіб, у 2017 році 36,3 тис. осіб, що безпосередньо вплинуло на зростання показника рівня працевлаштування безробітних.

З метою регулювання ринку праці рішенням Черкаської обласної ради від 02.03.2018 № 21-20/VII прийнято Програму зайнятості населення Черкаської області на 2018 – 2020 роки.

Для покращення ситуації вживаються заходи щодо залучення інвестицій в економіку області, відновлення роботи промислових підприємств, дотримання міжкваліфікаційних співвідношень в оплаті праці та ліквідації тіньової зайнятості.

Застосування нових підходів в організації роботи з особами, які звертаються до центрів зайнятості у пошуку роботи (якнайшвидше скерування людини до працевлаштування, підвищення її мотивації до зайнятості) сприятимуть збільшенню чисельності працевлаштованих осіб до набуття статусу безробітного та скороченню тривалості зареєстрованого безробіття.

Чистий показник охоплення дошкільними навчальними закладами дітей віком три – п'ять років, відсотків до загальної кількості дітей такого віку

Відсоток охоплення дітей закладами дошкільної освіти в Черкаській області є одним із найкращих в Україні і становить 97% (по Україні – 83%). У 2013 році даний показник також становив 97%.

Питання створення нових місць для дітей дошкільного віку в області вирішується комплексно: будівництво нових закладів, реконструкція, капітальний ремонт приміщень; повернення приміщень закладів дошкільної освіти для використання за цільовим призначенням; створення нових місць у вже функціонуючих закладах.

Упродовж 2013 – 2017 років реконструйовано та відновлено роботу 12 закладів дошкільної освіти. Видано ліцензію 2 приватним закладам: ТОВ „Дошкільний навчальний заклад – центр розвитку дитини „Монтесорі Фемелі“ (м. Черкаси) та Приватному закладу дошкільної та загальної середньої освіти „Українська дитяча академія“.

Відкрито 120 додаткових дошкільних груп при функціонуючих закладах, створено 2448 додаткових місць для дітей дошкільного віку в закладах дошкільної освіти.

На 2018 рік заплановано відкриття 25 груп на 479 місць. Наразі відкрито 4 групи на 90 місць у Шполянському, Чигиринському районах та у м. Черкаси.

Кількість випускників вищих навчальних закладів I – IV рівня акредитації, відсотків до загальної кількості населення у віці 25 – 70 років

Аналіз показників кількості випускників закладів вищої освіти Черкаської області за 2013 – 2017 роки свідчить про наступні тенденції.

Відсоток випускників у 2014 – 2016 роках зменшився порівняно з аналогічним показником у 2013 році за рахунок природного скорочення населення, яке відбулось внаслідок перевищення кількості померлих

над народженими протягом означеного періоду часу, та за рахунок міграційного руху.

У 2017 році відсоток випускників закладів вищої освіти області зріс за рахунок збільшення кількості абітурієнтів у 2013 році.

Директор Департаменту
регіонального розвитку
облдержадміністрації

Р. Карманнік